

CARTA ALBĂ A JURNALISTULUI

INTRODUCERE

Relația dintre „drepturile copiilor” și „mass-media” creionează un echilibru între respectarea, protejarea și promovarea drepturilor copiilor, interesul superior al copilului și capacitatea presei de a furniza știri și de a raporta informații de interes public. Prin accentuarea nevoilor și provocărilor întâmpinate de copii, presa poate contribui la promulgarea de legi, politici și practici care să protejeze și să îmbunătățească viața acestora. De asemenea, mass-media poate utiliza toate mijloacele de informare în masă în scopul educației asupra drepturilor copilului.

Participarea copiilor la dezbaterile publice și oportunitatea de a-și exprima opinia prin diverse medii reprezintă o problemă complexă și adesea supusă dezbaterilor în societatea contemporană, totodată un element important în asigurarea unei societăți democratice. Convenția ONU cu privire la drepturile copilului consacră dreptul acestora de a fi implicați în deciziile care îi privesc în mod direct. Mass-media poate reprezenta un pion important în susținerea participării copiilor la dezbaterile publice, nu doar pentru a le oferi o voce în luarea deciziilor, ci și pentru a contribui la buna lor creștere și formare ca oameni verticali în societate. Dreptul fiecărei persoane de a avea acces la informații și idei, reiterat în Articolul

19 al Declarației Universale a Drepturilor Omului, stă la baza misiunii jurnalistului. Responsabilitatea jurnalistului față de public primează în fața oricărei alte responsabilități, în special față de angajatorii lor și autoritățile publice. Jurnalismul este o profesie care necesită timp, resurse și mijloace pentru practicarea sa. Toate acestea sunt esențiale pentru independența sa.

Când copiii sunt victime ale violenței, jurnaliștii au responsabilitatea de a documenta adevărul cu compasiune și sensibilitate față de sursele minore. Copiii nu sunt mini-adulți și au nevoie de grijă extensivă când ajung în vizorul mass-media. Puțini jurnaliști au experiență în interviuarea copiilor, în special când aceștia se confruntă cu încălcări grave ale drepturilor lor sau cu tragedii. Niciun profesionist mass-media nu își dorește să își re-traumatizeze sursele documentându-le insensibil suferințele, tocmai de aceea avem nevoie de reguli clare și universale când vorbim despre expunerea copiilor.

Cu acestea în minte, am creat „Carta Albă a Jurnalistului,” un document prin care copiii vorbesc în mod direct cu jurnaliștii despre nevoile pe care le au pentru a se simți cu adevărat în siguranță. Trăim într-o lume profund digitalizată, unde pericolele la care copiii sunt expuși evoluează pe zi ce trece. Este responsabilitatea adulților, să creeze un mediu

CARTA ALBĂ A JURNALISTULUI

confortabil pentru copii, contribuind simultan la independența lor prin promovarea participării informate la deciziile ce îi privesc. Carta poate fi semnată în format electronic de jurnaliști și specialiști în comunicare dedicați protejării drepturilor copiilor.

ZECE CERINȚE PE CARE LE ARE UN COPIL

DE LA UN JURNALIST

1. M-ar ajuta ca în timpul interviurilor cu mine și alți copii, să acorzi o atenție specială fiecărui drept al copilului, apoi să-i încurajezi și pe ceilalți să facă acest lucru. Interesul copilului ar trebui să fie cel care ghidează orice persoană care intră în contact cu un copil.
2. Te rog să fii atent la dreptul fiecărui copil la intimitate și confidențialitate, să nu publici fotografiile care mi-ar putea afecta imaginea și demnitatea sau date, informații care mi-ar putea face rău - mie sau celor dragi mie. Schimbă întotdeauna numele meu și ascunde-mi identitatea vizuală, mai ales dacă am fost deja supus unui abuz sau a unei violențe.

3. Oferă-mi un spațiu și o atmosferă adecvată și sigură pentru mine. Nu mă expune la pericole sau la situații care ar putea afecta siguranța și bunăstarea mea interioară.
4. Ajută-mă să-mi exprim opinia și ai încredere că sunt capabil să fac acest lucru. Nu, nu sunt un obiect al protecției, ci sunt o persoană, un actor care are un rol major de jucat pentru el și pentru întreaga societate.
5. Nu-mi pune întrebări care mă expun la umilință sau care mă fac să re trăiesc traume sau evenimente care îmi provoacă rău. Și nu-mi cere să povestesc acțiuni așa cum vrei tu, pentru că dacă mă ascuți vei înțelege cu adevărat ce s-a întâmplat și mă vei putea ajuta.
6. Nu-mi pune nicio întrebare dacă nu ai vorbit înainte cu părinții mei sau cu reprezentantul meu legal. Dacă este posibil și potrivit, această permisiune ar trebui să fie în scris.
7. Pentru mine este important ca atunci când îmi iei un interviu sau când vrei să discuți cu mine, să te asiguri că mi-ai explicat pe înțelesul meu despre ce este vorba, că am lângă mine persoane care mă pot susține, ca să mă simt confortabil, în siguranță.

8. Dacă scrii despre mine să mă promovezi, poți să folosești imagini cu mine, doar dacă eu și părinții mei sau reprezentantul legal suntem de acord.
9. Chiar dacă vrei să mă ajuți, fii atent la ceea ce spui sau scrii, astfel încât ceea ce transmiți să nu contribuie la ură sau prejudecăți, discriminări de orice tip: pe baza originii geografice, sociale sau etnice, rasei, genului, orientării sexuale, limbii, religiei, dizabilității, opiniilor politice sau altor opinii.
10. Eu cred că ai puterea să rămâi obiectiv, empatic cu mine, să te bazezi pe fapte și să nu cauți doar informații care șochează publicul, dar care pe mine mă retraumatizează. Fii foarte atent ca nu cumva din ceea ce scrii să reiasă că eu sunt vinovat, pentru că asta m-ar face să mă simt și mai tare rănit și disprețuit.

Respectarea faptelor și a dreptului publicului la adevăr este prima datorie a jurnalistului.

În îndeplinirea acestei datorii, jurnalistul va apăra întotdeauna principiile libertății în colectarea și publicarea onestă a știrilor și dreptul la un comentariu și o critică corectă. Va avea grijă să facă o distincție clară între informațiile factuale și comentarii și critici.

CARTA ALBĂ A JURNALISTULUI

Este important ca jurnaliștii să abordeze cu atenție și respect interacțiunile cu copiii, asigurându-se că acționează în conformitate cu standardele etice și cu considerația pentru drepturile și binele celor mici.

EXTRA RECOMANDĂRI PENTRU JURNALIȘTI

Există multiple recomandări internaționale cu privire la drepturile copiilor în relație cu mass-media.

Un reper este ghidul realizat de Dart Center, care se adresează jurnaliștilor care intervieveză copii vulnerabili sau situații traumatice care-i implică.

În România, ghidul de bune practici privind relațiile cu și despre copii realizat de Centrul pentru Jurnalism Independent și Unicef conține recomandări și principii valabile pentru orice comunicator în spațiul public, inclusiv social media.

Pe baza acestor recomandări și în urma discuțiilor cu jurnaliști care au experiență în interviuarea copiilor, rezumăm și explicăm la rândul nostru câteva sfaturi esențiale:

Consimțământul informat al sursei minore înseamnă că atât copilul cât și tutorele legal au fost informați cu privire la subiectul materialului în care acesta va apărea, cât și asupra formei de prezentare a imaginii acestuia - ex. material de primă pagină, prime time.

Dacă tutorii legali își dau consimțământul pentru publicarea numelui și imaginii copilului, fii transparent cu privire la potențiale consecințe, astfel încât consimțământul lor să fie unul INFORMAT. Uneori părinții sau copiii spun că nu au nicio problemă să fie citați cu numele complet, dar reporterii și editorii pot decide să-i anonimizeze pentru a-i proteja. Cu alte cuvinte, tratează copiii-surse așa cum ai vrea și tu ca un reporter să-ți trateze copiii.

Mediu confortabil de interviuare: alege un mediu liniștit și lipsit de griji sau pericole pentru copil. Evită interviuarea copiilor în locul unei tragedii și ține cont că pot fi în șoc, indiferent cum evaluezi tu că se prezintă.

- Prezintă-te cu nume complet și explică-i copilului cum îți faci meseria, la ce folosesc echipamentele. Ține-ți carnetelul de notițe și reportofonul la vedere.
- Explică-i cum îți poate semna că nu e confortabil, că vrea o pauză, că vrea să-ți împărtășească ceva off the record, sau că vrea să oprească interacțiunea, amintește-i ce persoană de încredere este prezentă sau în apropiere oricând simte nevoia.
- Nu poza în „prietenu” copilului și nu-l „păcăli” să îți spună lucruri pe care nu își dorea să le spună și care-i pot face rău. Nu-i promite sau oferi daruri în schimbul cooperării sale.
- Lasă copilul să înțeleagă că are controlul asupra interacțiunii voastre și conduce felul în care se expune.
- Dacă ai acordul tutorilor pentru a folosi imaginea sau numele complet al copilului, reamintește-i copilului acest lucru când discutați lucruri sensibile, astfel încât să nu uite că vă aflați într-un interviu și nu într-o discuție confidențială.
- Fii transparent(ă) cu privire la faptul că discuția voastră integrală nu va fi redată exact așa online, la TV sau radio, ci vei folosi selecții, pentru a preîntâmpina dezamăgiri.
- Pune întrebări deschise, nu le sugera copiilor răspunsuri.
Ex: „Ce a fost cel mai greu pentru tine atunci?” versus „Îți era foarte frică, nu-i așa?”
- Dacă interviezi un copil despre o traumă din trecut, documentează-te riguros înainte de întâlnire intervievând părinți, consilieri, terapeuți, profesori, medici și întreabă-i pe fiecare dacă sunt aspecte dificile care i-au produs stres în trecut când au fost menționate. Pentru a înțelege impactul unei traume asupra copilului, poți face interviuri de context cu copiii și părinți care au primit susținere și consiliere pentru a de le depăși și sunt într-un moment al vieții în care pot discuta mai liber despre un anumit eveniment. Te vor ajuta să conduci interviul cu mai multă grijă și atenție asupra unor aspecte pe care altfel nu le poți prevedea.
- La final, întreabă copilul dacă are întrebări sau neclarități pentru tine.
- Mulțumește-i pentru efort și informații.
- Revino înainte de publicare spre copil și tutorii legali și informează-i cu privire la data și ora publicării, felul în care le vei folosi citatele.

Carta Albă a Jurnalistului a fost realizată de echipa FONPC alături de copii, în cadrul proiectului “FORMA SCHIMBĂRII - Tinerii și FONPC – dialog pentru schimbare”. Cele zece cerințe au avut la bază experiențele împărtășite de tineri cu identități diverse în grupurile de lucru, consultările și evenimentele organizate de Federație în ultimul an. Dincolo de acestea, Carta a fost revizuită de Consiliul Tinerilor și Copiilor FONPC și reprezintă un efort colectiv de a îmbunătăți protecția copiilor în peisajul media actual.

Proiectul “FORMA SCHIMBĂRII - Tinerii și FONPC – dialog pentru schimbare” este derulat de Federația Organizațiilor Neguvernamentale pentru Copil (FONPC) cu sprijinul financiar Active Citizens Fund România, program finanțat de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE 2014-2021.

Scopul proiectului este îmbunătățirea capacității FONPC și a organizațiilor membre de a implica active și de a încuraja participarea tinerilor la elaborarea și monitorizarea politicilor publice care privesc copiii, la dialogul cu autoritățile publice și influențarea deciziilor ce vizează drepturile copilului, ale persoanelor vulnerabile sau cu risc de marginalizare/excluziune, cu scopul de a responsabiliza autoritățile, instituțiile și factorii de decizie și de a contribui la o cultura democratică la nivel local/național.

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.

*Redactori: Bianca Chereji, Daniela-Maria Boșca,
Dominique Ogoreanu, Ana-Maria Ciobanu și Consiliul Tinerilor și
Copiilor FONPC*

19.09.2023

Material realizat cu sprijinul financiar Active Citizens Fund România, program finanțat de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE 2014-2021. Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Granturilor SEE și Norvegiene 2014-2021; pentru mai multe informații accesați <http://www.eeagrants.org>.

